

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

An metus impediatur libertatem requisitam ad votum. punct. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

1. **R**equiri libertatem ad votum, in comperto est apud Romanos. Quia est lex quam sibi vouens imponit. Quae autem libertas necessaria sit, & sufficiat; non satis exploratum est. Nam si dicas eam libertatem requiri, & sufficere, quae ad peccatum mortale sufficiens fuerit, obstat. Quia cum hac deliberatione compatitur leuis consideratio in vouendo, & consequenter diuinæ maiestatis offensio; qualis adest, cum calore iracundiæ, aliâve passione peccatus votum emittit. Ergo non sufficit ad votum, quia voto colitur diuina Maiestas, non offenditur. Deinde in votis sic factis adest periculum transgressionis. Non igitur censendus est Deus, ea admittente. Ex alia etiam parte non videtur tantam libertatem ad votum requiri; saltem ut obliget sub veniali culpa. Nam si imperfecta deliberatio votum violare potest, cur non poterit votum introducere? Aut cur maior libertas ad promittendum, quam ad seruandum promissum desideranda est?

2. Ceterum dicendum est, eam libertatem, quae ad peccatum mortale sufficit, sufficere ad votum. Sic docent cum D. Thom. & aliis antiquioribus Nauar. *sum. c. 12. n. 24.* Gut. l. 2. canonicarum q. c. 22. num. 8. Valent. 2. 2. *disp. 6. q. 6. punct. 1. colum. penult. vers. in contrarium est.* Lessius l. 2. c. 40. *sub. l. num. 2. & seq.* Suar. tom. 2. de Religion. l. 1. de voto c. 6. n. 4. & 8. Azor. to. 5. l. 11. c. 12. q. 3. Sanch. l. 4. c. 1. num. 2. Er videtur decidi in c. *scilicet nobis, de Regular.* Vbi ad votum obligatur, qui maxime preste ita perfectam deliberationem, ut omnia timeatur. Idem colligitur ex c. *ueniens de voto.* Vbi votum commutatur, quia in puerili ætate abique plena deliberatione factum est. Ad idem est quod traditur in c. *sunt qui opes 17. q. 4.* Vbi qui opes quasdam Ecclesiæ contulerunt tumulario mentis impulsu de temeritate reprehenduntur, sed sacrilegi iudicantur, si reuocent donationem. Ratio ea est; quia libertas sufficiens, ut diabolo deuincti simus, sufficere debet ut Deo obstringamur. Aliàs si ad votum requiratur ea matura, & exacta deliberatio, quae omnem circumstantiam conuenientiae, & disconuenientiae in vouendo ponderaret; nullus ferè esset, qui verum votum emitteret. Sufficit ergo ea deliberatio, quae ad meritum, & demeritum necessaria est.

Quod verò hæc requiratur, nec sufficiat semiplena libertas; tenet expressè Lessius, Suar. & Sanch. supra; & ratio esse potest. Quia imponere alteri, vel sibi obligationem aliquid faciendi, etiam sub culpa veniali; est res ita gratis ut merito requiratur plena in imponere libertas. Deinde non satis percipi potest; quomodo ex semiplena deliberatione oriatur obligatio leuis, exequendi rem promissam, si res promissa grauis sit. Nam semiplena deliberatio in promittendo non restringit obligationem materiæ promissæ accommodatam.

3. Ad primam partem rationis dubitandæ in contrarium. Respondeo; votum factum ex calore iracundiæ, & absque matura & perfecta deliberatione peccatum esse; sed non obinde sequitur, votum non esse. Quia solum extrinsecè & in circumstantia vitium non in substantia; eaque de causa rectè dixit Valent. d. *disp. 6. q. 6. punct. 1. circa finem vers. ad illud,* tale votum admitti à Deo quoad obligationem, sed non quoad præmium, sicut cum ex fine vanæ gloriæ moueris votum emittere acceptat Deus tuum votum ad obligationem, sed non ad præmium. Ad confirmationem concedo; in his votis sic calore iracundiæ factis frequenter adest periculum transgressionis, nisi postea maturè ratificentur sed inde non inferitur, à Deo non acceptari, acceptantur utique, ut pote cadentia in eius honorem; poterunt tamen à Prælato nomine ipsius Dei ob illam causam relaxari; illa enim præcipitatio in vouendo iustam causam præbet relaxationis. Ad secundam partem rationis dubitandæ nego, imperfectam deliberationem sufficere ad votum. Et ad probationem respondeo minore libertatem requiri, ad violandum votum, quam ad illud introducendum. Quia violatio voti grauis, vel leuis non solum ex grauitate vel leuitate materiæ promissæ, sed ex quantitate libertatis desumitur. Ad obligatio voti, solum ex quantitate materiæ promissæ sub intentione se obligandi, desumenda est.

4. Sed inquires an deliberatio virtualis ad votum sufficiat? Sufficere deliberationem virtualem constat ex his, quæ diximus *tr. 2. de peccat. disp. 1. c. 2.* Hæc enim deliberatio ad conferenda, vel recipienda Sacramenta sufficiens est; debet ergo ad votum sufficere. Quapropter si ex animo emittendi votum te disponis ad vouendum, & tempore, quo votum emittis, distraheris, non obinde redditur inualidum votum. Quia illa formalis vouendi in virtute, & in effectu à se relicto manet; ac proinde reddit votum validum. Alias rare essent actiones humane validae, si formalis aduertentia ad valorem requisita esset. Et ita tenent expressè pluribus relatis, Sanch. lib. 1. de sponsal. *disp. 8. m. 21. & lib. 4. de voto c. 1. n. 6.* Suar. l. 1. de voto c. 10. n. 4. & sequent.

Solum aduerto, te debere vsu rationis gaudere, cum votum emittis. Aliàs si tui compos non es, cum votum emittis, validum votum esse non potest: Quia eo tempore solum verba promissoria profertur possunt; ac proinde solum potuisti habere

re intentionem, ea profertendi; non tamen potuisti habere intentionem, ea profertendi cum debita aduertentia, & consideratione, & consequenter nunquam potuisti habere voluntatem, eo tempore vouendi; Sic Sanch. d. c. 1. num. 6. *sub* Suarez d. lib. 1. de voto c. 10. n. 9. Si autem ante carcerum vsu rationis promissionem faceres de seruanda (v. g.) castitate, si tempore, quo cares vsu rationis verba promissoria castitatis profertes; credo sine dubio, te esse obligatum posita conditione. Quia tunc non emittis votum cum tui compos non es; sed solum apponis conditionem, ut votum antea factum obligationem habeat. Suar. *supra* n. 10.

5. Rursus inquires; quale peccatum sit, vouere absque plena deliberatione? Et breuiter respondeo; frequenter esse solum venialem culpam. At aliquando esse mortalem venialem; quando nullam. Probo singula & quidem esse culpam, ferè omnes Doctores supponunt; eo quod obligatio voti grauis sit, neque debeat, sine prudentia & consideratione illam subire. Sic Caiet. 2. 2. q. 88. *art. 1. paulo ante* solutionem ad obiecta Valent. *disp. 6. q. 6. punct. 1. circa finem vers. quæ si querat* Sanch. lib. 4. de voto c. 1. n. 9. Suar. tom. 2. de Religione lib. 5. c. 1. num. 2. Esse verò frequenter solum venialem; inde probatur: Quia vbi non adest nisi defectus prudentiæ in promittendo, culpam venialem excedere non potest. Sic Valent. Suar. & Sanch. *supra*. Quod verò aliquando (sed raro) possit esse mortale, defendunt Suar. & Sanch. *supra*, ea motivatione. Quia potest promittens expertus esse, se exponere periculo transgrediendi votum, cum leui consideratione ductus vouit. Ergo ob tale periculum peccabit mortaliter in vouendo, sed hoc mihi non probatur. Quia periculum transgrediendi votum non ex præcipitatione in vouendo, sed ex graui voluntatis affectione oritur. Aliàs si illud periculum transgressionis sufficeret, ut in voto emittendo mortaliter peccares; cum hoc periculum esse possit in voto emisso plenè deliberatè; etiam huius voti emisso mortale peccatum esset. Quod non est dicendum. In illo verò casu admittetrem, peccatum mortale committi in sic præcipitauerit vouendo; quando ob præcipitationem te exponeres periculo vouendi illicita, aut impossibilia. Quia hæc Deo promittente, graue peccatum est. Ergo graue erit peccatum te exponere periculo hæc promittendi, & cum hoc succedat ex inconsideratione & præcipitatione in vouendo, manifestum est; tunc graue peccatum committisti illo modo votum emittitur. Sed hoc raro succedit. Quia periculum hoc præuideri debet ante votum.

Subdunt verò Sanch. & Valent. *leo cit.* Aliquando nullam culpam committi in sic inconsideratè, & præcipitauerit vouendo; nempe, cum materia voti leuis est. Quia ad rem tantulam (inquunt) non requiritur matura deliberatio. Sed hoc dictum non probatur. Quia hæc culpa ex modo vouendi prouenit, non ex materiæ grauitate. Sed hic modus præcepti, & inconsideratus vouendi reperitur æque in voto materiæ leuis, ac in voto materiæ grauis. Ergo utrobique est idem peccatum. Et ita reliqui Doctores huius limitationis non meminerunt.

Pæterea inquires; si dubius sis de voto emisso, vel de animo vouendi, vel de deliberatione ad ipsum requisita tenentis? Sed huic interrogatori satisfacimus *tr. 1. de conscientia, disp. 3. punct. 9. 10. 11. & 12.* Nihilque vltra notandum occurrit.

PUNCTVM V.

An metus impediatur libertatem requisitam ad votum.

SVM MARI VM.

1. Promittitur qualis sit metus.
2. Metus à Deo seu à causis naturalibus proueniens non impedit voti valorem.
3. Idem est de metu à causa libera incusso, sed non ad extorquendum votum.
4. Metus grauis incussus etiam iussu ad extorquendum votum iure naturæ annullare votum qui sentiantur.
5. Verius est ob nullum metum iussu incussus annullari votum.
6. Probabilius est iure naturæ ob metum iniussu incussus votum non annullari.
7. Proponuntur quedam obiectiões.
8. Fit illis satis.
9. Qualiter doctrinam limitet Basilius Legionensis.
10. Reicitur limitatio.
11. Quid iure Ecclesiastico? Proponitur prima sententia affirmans, omnia vota esse nulla.
12. Secunda negat esse aliquod votum nullum ipso iure, esse

veniat relaxandum.

- 13 Tertia (cui ad oblatum est) concedit professionem religionis esse irritam, & non alia vota.
- 14 Probabilissimum est votum Religionis assumenda hoc metu conceptum esse nullum.
- 15 Ex metu levi non irritatur professio.

Pro hac difficultate præmittendum est; metum alium esse grauem, alium leuem; alium prouenientem à Deo, seu à causis naturalibus; alium ab extrinseco illatum, tum iustè, tum iniustè; alium illatum ad extorquendum votum, alium non; de quibus latè diximus, 1. p. huius operis tr. 2. de pecc. disp. 1. à punct. 6. & ex ibi dictis facile est præcæti difficultati satisficere.

1. Dicendum ergo est: si metus à Deo seu à causis naturalibus proueniat, tu verò ut malum euites, voueas, votum validum est, tam iure naturæ quam Ecclesiastico. Quia esto per simplicem affectum nolis votum facere, si alia via vitare malum illud possis: at quia censeres, vel id esse impossibile; vel difficultissimum, prudenti consideratione votum eligis, ut medium ad malum vitandum, valet ergo votum. Et ita definitur cap. sicut nobis de Regularibus, & traduntur ormes.

2. Item est dicendum: cum ab extrinseco metus incussus sit, siue iustè, siue iniustè; si tamen inuisus non est, ad extorquendum votum. Quia est eadem ratio. Cum eo casu liberè assumas votum, ut medium salubre, ad malum vitandum. Quod medium Deo gratum est; tametsi occasio illius ei grata non sit. Sic tanquam certum tradit Suarez, lib. 2. de voto c. 7. num. 8. Sanch. lib. 4. sum. c. 3. n. 5. Lessius lib. 2. de inst. c. 40. dub. 3. n. 16. Azor. 1. p. lib. 11. c. 15. q. 7. Bonac. 10. disp. 4. q. 2. de voto punct. 3. num. 4.

3. Difficultas ergo est: an metus incussus ad votum extorquendum, votum annullat, Et quæsitio procedere potest de nullitate spectato iure Ecclesiastico, vel naturali. Item de metu iustè vel iniustè incusso, ac denique de metu graui, & metu leui.

Et primò loquendo spectato iure naturæ non desunt graues Doctores, qui sentiant; metum grauem incussum etiam iustè ad extorquendum votum, annullare illud. Sic Manuel Rodrig. 2. to. summa c. 93. num. 3. & Ludou. Lopez 1. p. instr. Dorij c. 45. vers. sed ibi addit, Vega 2. tom. sum. c. 129. casu 17. Reputatur satis probabile Sanchez lib. 4. de matrim. disp. 13. n. 1. & 2. & lib. 4. de voto c. 3. num. 20. Mouentur: quia votum ob eius perfectionem incapax est illius extrinsecæ coactionis. Quare & si aliquis habeat potestatem minandi afectionem, vel mortem; nunquam tamen potestatem habet, minandi ea, ad votum extorquendum. Huic sententiæ consentit Couarr. 4. decret. 2. p. c. 3. § 5. num. 5. Quoad professionem religionis, eo quod hic status, sicut & matrimonij ob eius difficultatem, & perpetuitatem, omnimodam in assumentem libertatem requirit.

4. Certum verius est; ob nullum metum iustè incussum vota annullari. Quia postulat votum huiusmodi metu iustè incusso potius censendus est votum offerre ut medium, ad vitandum malum ortum ex natura delicti; aut aliàs, quam metum inferre. Quæ ratio procedit etiam ad professionem vel matrimonium cogat, quia in hac petitione nulla est coactio, sed potius oblatio cuiusdam beneficii, & remedij mali tibi imminenti. Vel latius dixi 1. p. huius operis tr. 2. de pecc. cat. d. 1. punct. 10. Et ita tenet in præfati Emanuel Sà verbo votum num. 8. Sanchez lib. 4. de voto c. 3. num. 2. 1. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 3. num. 15. Bonac. 2. tom. disp. 4. q. 2. punct. 3. § 1. num. 7. vers. dixi iniustè incusso. Suar. tom. 2. lib. 1. de voto c. 7. num. 16.

5. De metu graui iniustè incusso ad extorquendum votum (esto plures censent iure naturæ votum irritare, ut videri potest apud Doctores statim referendos) verius & probabilius censet, vota omnia valere. Sic docuit Azor. 1. p. lib. 11. c. 15. q. 6. Bonac. disp. punct. 3. § 1. num. 6. Suar. lib. 1. de voto c. 7. num. 11. Sanch. lib. 4. c. 3. num. 9. Lessius lib. 2. c. 4. dub. 3. num. 18. Basil. Legion. lib. 7. de impedim. ordinis, c. 29. num. 5. & alij apud ipsos. Ratio est: Quia neque ex iniuria, neque ex defectu libertatis potest votum iure naturæ annullari. Ergo ex nullo capite. Antecedens probò quoad defectum libertatis. Talis namque metus non tollit libertatem sufficientem ad meritum, & demeritum, sed possunt cum illo opera bona & mala compari. Ergo non tollit, quin sic coactus validè vouere possit. Deinde immunitio libertatis æquè prouenit ex metu iusto, ac ex metu iniusto. Si ergo metus iustus non impedit libertatem ad votum requisitam; nec illam impedire debet metus iniustus. Et hinc inferitur; non impediri voti valorem ex iniuria. Nam iniuria commissã in tantum impedire valorem voti poterat, quatenus impediret causas illius adesse, nempe deliberationem ex parte vouentis, & honestatem rei promissæ. Cum ergo hæc non impediantur neque voti valor impeditur. Item quia iniuria ex metu leui orta voti valorem im-

pedire cum sit eiusdem rationis. Et confirmari hæc ratio potest ex his; quæ tractatu præcedenti diximus de Iuramento metu graui extorto, quod obligationem inducit ob reuentionem diuini nominis. Cum autem in voto eadem vel maior videatur adesse reuerentia ob diuinam maiestatem inuocantem, cui est facta promissio, dicendum est, votum obligare.

7. Sed oblat primò. Quia Deus non acceptat facticia coacta, sed spontanea, nec seruum coactum, sed spontaneum requirit. Secundo: quia acceptans supradictum votum videtur esse iniurie & coactionis approbatur. Tertio: si coactus ab aliquo tertio promittas mihi centum daturum; non videris obligatus donare. Quia per iniuriam promissisti. Ergo similiter non reabit promissio Deo facta: quia per iniuriam facta est. Quarto: metus grauis à qualibet obstruantia voti facti excusat. Ergo etiam excusat, ne sic factum obliget. Quia enim ratione non censetur vouens, se obligare voluisse ad voti obseruantiam posito graui metu; censendus est, nec voluisse à principio voti obligationem sibi imponere posito tali metu.

8. Hæc tamen non compellunt à sententia communi recedere. Ad primam concedo; non acceptare Deum facticia coacta nec seruum coactum absoluit & simpliciter; sed si coactus non absolutè, & propriè; sed solum secundum quid; & propriè & in rigore voluntaria existant; qualiter existant, quæ ex metu sunt. Ad secundam nego, esse, aut videri Deum approbatorem iniurie, & coactionis; tametsi acceptet sic iniuria extortum. Quia ut supremus dominus sic vouentem cogere poterat; & iniuriam alterius permittere vti valet in utilitatem vouentis, & in alios honestos fines. Ad tertiam nego, te non manere obligatum mihi, cui particeps iniurie non sis ex tali promissione; manes utique sed exceptione doli ab altero commissi me compellere potes, & promissionem factam irritare. Quia est contractus natura sua solubilis; quales sunt omnes (matrimonio excepto) inter homines celebrari. At respectu Dei vti non potes exceptione iniurie, & coactionis à tertio commissæ, ut promissum non impleas. Quia promissio Deo facta est natura sua insolubilis, nisi pro voluntate ipsius Dei ob eius honorem & reuerentiam. Quartum argumentum optime probat, vouentem graui metu coactum præsumi posse non habere intentionem vouendi, sed solum simulandi votum, at posito quod in foro conscientia hæc intentionem habet, votum obligat.

9. Supradictam doctrinam ex parte limitat Bassilius Deleon. lib. 4. de matrim. c. 11. num. 15. In voto castitatis, paupertatis, & obedientiæ factis in religionis professione metu extorta; quæ sic facta nulla est, & consequenter nec vota, quæ sunt de eius essentia subsistent. Quod autem professio metu extorta nulla sit, hæc consideratione sibi videtur, ostendi. In professione non solum est traditio ex parte profitentis, sed religionis obligatio in futurum de professo retinendo. At hæc obligatio, quæ est quedam promissio, non subsistit, si professus coactus se trahit. Nam in tantum subsistere poterat, in quantum professo utilis & grata foret; sed iniuriosè consentienti talis esse non potest; potius enim talis obligatio sibi molesta esset, quam grata; & potius nocua, quam utilis. Ergo non subsistit professo, & consequenter nec vota, quæ sunt de illius substantia.

10. Sed hæc limitatio omnino relicienda est, sicuti illam reliciunt reliquos Doctores. Quia fundamentum quo nititur frivolum est, & inane. Concedamus enim gratis, vota subsistere firma promissione religionis de professo retinendo, quod non est ita certum, ut Bassilius existimat. Siquidem satis sufficere videtur, quod ipsa religio quantum est ex parte sua se obliget; ad profectum retinendum, ut vota firma sint. Adde traditionem profecti, per vota antecedentem esse huic obligationi. Ergo ex illa illorum valor dependere non potest. Sed probemus clarè, obligationem religionis firmam esse & à professo acceptari ut sibi gratam & utilem. Nam professus non alia via obligationem religionis acceptat, nisi quatenus votis se religioni tradit. Vbi enim est alia acceptatio? Sed metus non tollit, quin validè se religioni tradat. Ergo nec tollit quin validè acceptet. Deinde professionem emittens ex metu ideo se tradit religioni. Quia sibi vile, & gratum est, ad vitandum malum immittens. Ergo eadem ratione acceptare obligationem religionis poterat, & sibi vilem, & gratam reputare.

Ex his à fortiori inferitur ex metu leui nulla vota iure naturæ irrita reddi. Quia metus leuis minorè iniuriam itrogat, & voluntarium non ita diminuit.

11. Restat videndum; an iure Ecclesiastico vota metu coacta irrita sint?

Variè de hac re sunt sententiæ. Prima, & communis affirmat omnia vota metu graui facta iure Ecclesiastico irrita esse. Sic post alios antiquiores quos referunt tradunt. Sorus lib. 7. de iustitia q. 2. art. 1. in solutione ad primum finem. & in solutione ad secundum in principio. Valent. disp. 6. q. 6. punct. 4. circa finem. Nau. c. 12. num. 52. & comm. 2. de Regularibus n. 13. Azor. 1. p. lib. 11. c. 15. quæst. 7. Sanch. lib. 4. c. 3. num. 12.

Lessius li. 2. c. 40. dub. 3. num. 18. Emanuel Sà verbo *votum*, num. 8. & verbo *metus* num. 2. Mouetur ex *e. perlatum* aliàs *1. de his que vi*. Vbi de puella metu mortis à matre; compulsa professionem emittente, & postea mortuo marito matrimonium contrahente, inquit Pontifex, debere compelli ad religionem, si non confiterit ex graui metu consensisse, nec liberè ratificasse. Ergo à contrario si confiterit graui metu consensisse, nec liberè ratificasse, ad religionem compellenda non erit. Supponit ergo Pontifex, metum grauem irritare professionem. Cum ergo eadem ratio videatur esse in reliquis votis, omnia vota dicenda sunt irrita. Item in *e. cum dicitur eius eodem tit.* Canonici inularum votum emiserunt cum Iuramento, de obseruanda regula Cisterciensium, & volentes mutare hoc propositum impediuntur à Pontifice. Quia eorum obseruantia non vergit in dispendium salutis æternæ, nec graui metu ad sic vouendum, & iurandum fuerunt compulsi. Ergo si graui metu compulsi essent, non essent cogendi.

12. Secunda sententia extreme opposita negat, vltim votum irritum esse, sed venire relaxandum. Sic Card. c. 2. q. 1. casu 4. de his que vi. Syuester verbo *metus* q. 8. *fin.* & verbo *votum* 2. q. 12. Ratio ea est quia nullibi constat, ius positium, vltim votum irritare. Ergo non est afferenda hæc irritatio, cum sit derogatoria iuris naturalis. Antecedens probat expendendo textus, quibus hæc irritatio nititur. Textus namque in *e. perlatum*, solum de professione loquitur. Ergo non est ad vota simplicia extendendus. Imò nec professionem irritat, neque supponit irritam. Non enim decidit quid esset faciendum, si constaret, puellam metu coactam sumpsisse velum, neque postea liberè ratificasse; ad summum colligitur per argumentum à contrario non esse compellendam ad religionem, si hoc constaret. Quod optime stare posset cum obligatione voti. Quia loco compulsionis relaxatio erat concedenda ob metum incussum. Minus efficax est textus in *e. cum dicitur*. Nam ibi nullum fuit votum, sed quedam promissio, (quæ votum vocatur) Cisterciensibus facta & Iuramento firmata. Sed dato ibi votum & Iuramentum factum fuisse; textus solum dicit, obseruandum esse. Quia nec obseruatum vergit in dispendium salutis æternæ, neque fuit graui metu factum. Ex quo non liceret colligere, votum factum graui metu non esse obseruandum. Aliàs probaret, Iuramentum metu graui factum irritum esse. Quod falsum est, vt superiori tractatu diximus. Solum enim liceret inferri, ob talem metum esse facile dispensandum. Aliatē iura, quæ indicant consensum coactum consensum non esse, vt est textus in *e. cum locum de sponsalibus* facile explicantur; si dicas, non esse consensum plene, & perfectè liberum; siquidem mixtus est inuoluntaria. Ergo nullus est textus, hanc irritationem probans. Ergo non est afferenda.

13. Tertia sententia, (cui tanquam probabiliori adhareo) affirmat, professionem religionis metu graui factam irritam esse; reliqua vero vota etiam illud, quod in susceptione sacri ordinis assumitur valida esse, veniteque relaxanda. Sic docet Bassilius Legion. lib. 7. de impedimento ordinis c. 19. n. 9. Suar. to. 2. de relig. lib. 6. c. 4. num. 6. Ratio prioris partis est. Quia cõto in supradicto *e. perlatum* expressè non irritetur professio religionis coacta; at satis supponitur, irritam esse aliis decretis præcipue ab Eug. 11. in syno generali *e. sicut qui monasteria* 20. q. 1. ibi sicut qui monasteria elegerunt, à monasteriis egredi non permittantur, ita hi, qui inuiti sine inuita offensionis causa sunt intermissi, nisi volentes non teneantur, quia quod non petunt, non obseruant, *in e. presens* 20. q. 3. vbi de Lamberto, quem pater cogit monasticam vitam proficere, inquit Nicolaus Papa præsentem clericum nomine Lambertum minime debere existimauimus, sub tali violentia fieri monachum. Quod enim quis non elegit, nec optat; profectio non diligit; quod autem non diligit, facile contemnit, nullum quippe bonum nisi voluntarium; & hoc ipsum clarè supponitur à Tridentino *sess. 25. de reg. c. 10.* Vbi conceditur quinquennium ad reclamandum de nullitate professionis ob vim & metum, & ante debitam ætatem factæ. Secunda pars conclusionis, nempe nullum aliud votum iuste Ecclesiastico irritum esse, ea consideratione persuadetur. Quia effectus irritationis est odiosus; ac proinde absque firmo fundamento non introducendus; at nullum in iure reperitur fundamentum, quo reliqua vota præter professionem religionis irritentur, vt expendenti textus clarè constare potest, ergo non sunt censenda irrita.

Aduste sub professione religionis vota post biennium in Societate Iesu emissa comprehendere debere. Quia verè constituntur, religiosum; ac proinde in statu de se perpetuo quantum est ex parte Religiosi; quæ fuit ratio, ob quam vota solemnia in professione emissa irrita sunt. Adde tempore Eugenij non solemnia sed simplicia vota religiosum statum constituebant, & ita tradit Basil Legion. li. 7. c. 9. num. 10.

14. Sed est dubium; an votum religionis assumenda metu graui factum iniquum sit? Affirmat Suar. tanquam probabi-

lissimum to. 2. de relig. lib. 1. de voto c. 8. num. 10. & vere ita est. Mouetur ea efficaci ratione; quia si illud votum validum esset, obligaret facere professionem nullam. Nam obligaret facere professionem vilius voti, sed illud est coactum; ergo professio facta virtute illius voti est professio coacta; at professio coacta nulla est, ergo obligaret ad faciendam professionem nullam. Hoc autem est impossibile. Quia adus nullus & illicitus, non est obiectum capax obligationis. Ergo illud votum validum esse non potest. Hæc tamen nullitas non tam prouenit ex eo, quod factum fuerit votum coacte, quam ex eo, quod illa coactio redundet in ipsius voti obiectum, illudque reddat nullum & illicitum.

15. Restat dicendum de metu leui: an ex illo vota solemnia religionis irritentur? & breuiter, respondeo, nullomodo irritari, quod clare colligitur ex *dist. cap. perlatum de his que vi. & ex cap. insinuante, qui clerici vel vouentes*. Ex quibus iuribus conuincitur sententia Nauar. li. 1. *consiliorum tit. de in qua vi conf. 3. & conf. 5. num. 4. conf. 9. num. 2. & lib. 3. de contr. coniug. conf. 3. num. 4. in postrema edic. affectus iure naturæ professionem leui metu irritari*. Quia si iure naturæ inuolida esset talis professio; ius canonicum non poterat illi valorem concedere & virtute illius matrimonium datum dissolvere, vt de facto facit. Afferendum ergo est; ex metu leui neque professionem neque vltim votum irritari, sic Sotus de iustit. li. 7. de iustit. q. 2. art. 1. ad secund. *fin.* Val. 2. 2. *dist. 6. q. 6. punct. 4. circa fin.* Azor. 1. lib. 11. *insinuat. moral. cap. 15. q. 7.* Emanuel Sà verbo *metus* num. 3. Sanch. lib. 4. c. 7. num. 14. Suar. to. 3. de Relig. li. 6. c. 4. num. 13.

PUNCTVM IV.

Qualiter error vel ignorantia impediatur voti libertatem, & consequenter eius valorem.

SVMMARIVM.

1. Multiplex error esse potest.
2. Si ignorantia vel error est in obligatione voti, votum non tenet.
3. Et idem est de ignorantia, seu errore in materia promissa.
4. Ignorantia seu error circumstantiarum non impedit voti valorem, nisi redundet in materiam promissam.
5. Si error adsit circa finem voti, voti valorem impedit; secus si adsit circa occasionem, seu causam impulsivam.
6. Qualiter cognoscas quando error est casualis, quando finis voti.
7. Quid in casu dubio.
8. Explicatur textus in *cap. Magno de voto*.

1. Multiplex error, vel ignorantia esse potest. Primus & præcipuus versatur circa voti essentiam, vt si ignoras votum obligare; vel credis non obligare semper, sed quosque violetur. Secundus versatur circa materiam eius. Tertius circa aliquas condiciones & circumstantias. Quartus circa causam motiuam, vel impulsivam voti, quibus explicatis consistat, quæ mutatio veram obligationem voti esse faciat.

2. Si de prima ignorantia, seu errore loquamur quæ credit votum non obligare, vel non obligare semper; procul dubio hæc ignorantia valorem voti impedit, quia ea posita non vis obligari; obligationem enim velle non potes nisi præcognoscas. Quia nihil est volitum, quia præcognitum. Cum igitur nunquam cognoueris naturam voti obligationem & essentiam, nequaquam illum voluntarie amplecti potuisti, sic docuit Less. li. 2. c. 40. dub. 2. num. 1. *fin.* Sanch. li. 4. de voto c. 1. num. 16. Suar. to. 2. de Relig. li. 1. c. 11. nu. 6. Excepit tamen nisi ignoras obligationis voti velles votum emittere. Nam per hanc voluntatem ignorantiam depellis voti obligationem amplecteris. Sic Sanch. & Suar. *sup.* Et credendum est, te eo modo votum emittere, quoties tibi non constaret voti emissionem errorem illum habuisse. Quia semper præsumi debes velle actum facere, qualiter esse perit. Quod si certus es te errasse circa voti seu iuramenti obligationem, dubitas autem, an ab illo errore cessaueris per admonitionem ante vel post voti emissionem, non tenentis voto. Quia iam tibi constat de ratione exultante ab obligatione, & consequenter votum non possidet. Neque præsumendum est, errorem pulsatum esse nisi probetur. Sic Sanch. lib. 4. de voto c. 22. n. 22.

Hinc inferitur si Religiosus profiteretur credens professionem non obligare in perpetuum, sed pro voluntate ipsius rescindi posse; nullam esse talem professionem. Quia voluntarie non vult profiteri; cum non velit professionis essentiam. Sic docuit Suar. tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 5. num. 5. Nunquam tantum talis error præsumendus est.

3. Idem quod dicitur est de ignorantia, seu errore obligationis voti, dicendum est de ignorantia materiam, seu obiecti

DE
CASTRI
PALATIUM
TOM